

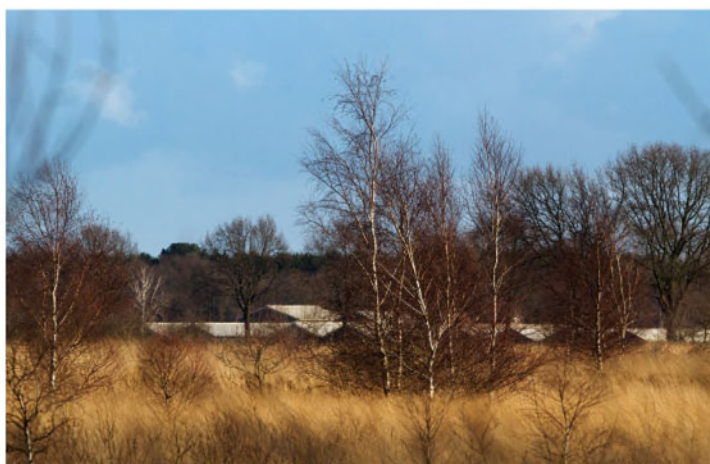

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Herinrichting Hiense Waard

Advies over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport

12 februari 2026 / projectnummer: 4003

1 Advies voor de inhoud van het MER

De bedrijven De Beijer en Teunesen Zand & Grind willen de Hiense Waard, een uiterwaard langs de Waal, herinrichten. Daarvoor wordt zand afgegraven, worden oude strangen hersteld, worden plassen ondieper gemaakt en wordt het bedrijventerrein van De Beijer met 1 hectare uitgebreid. Er wordt een milieueffectrapport (MER) opgesteld voor de benodigde besluiten. De provincie Gelderland heeft de Commissie voor de milieueffectrapportage gevraagd om te adviseren over de gewenste inhoud van dit MER.

Essentiële informatie voor het MER

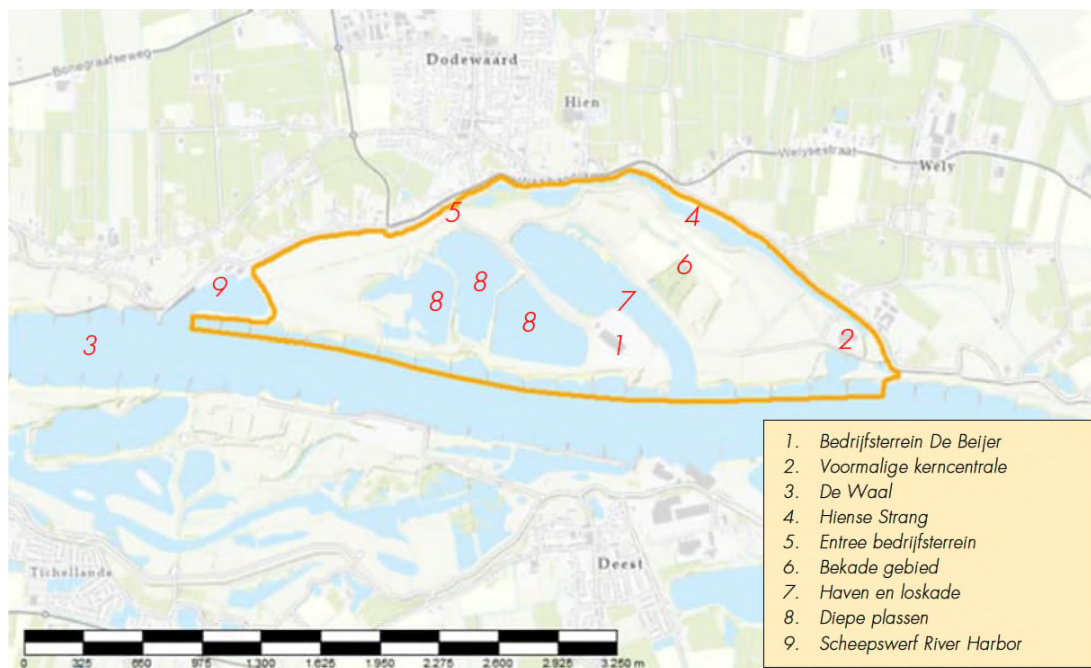
De Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD)¹ is uitgebreid en geeft veel informatie. Er is een ambitieus en degelijk natuurontwikkelingsplan opgesteld. De NRD beschrijft in grote lijnen al goed welke alternatieven, varianten en milieueffecten in het MER onderzocht moeten worden. De Commissie heeft een aantal punten die ze essentieel vindt voor het MER. Dat wil zeggen dat voor het meewegen van het milieubelang in het besluit over de Hiense Waard het MER in ieder geval onderstaande informatie moet bevatten:

- **Alternatieven en varianten.** Beschrijf in meer detail de alternatieven en ga in op oppervlakten, lengtes van watergangen en wandelpaden, het aantal meters waarmee plassen ondieper worden gemaakt, vrijkomende hoeveelheden grond, et cetera.
- **Bodem en grondwater.** Onderzoek de bodemkwaliteit van grond die vrijkomt bij ontrondingen of die nodig is bij het ondieper maken van plassen. Ga in op mogelijke veranderende grondwaterstanden en effecten op het drinkwaterreserveringsgebied Winssen-Slijk-Ewijk.
- **Rivierkunde.** Onderzoek rivierkundige effecten, zoals hoogwaterveiligheid en bodemerosie.
- **Natuur.** Ga in op de effecten op nabijgelegen Natura 2000-gebieden en het Gelders Natuurnetwerk. Onderzoek daarbij ook de effecten van stikstof op de natuur.
- **Kaderrichtlijn water.** Onderzoek de effecten op waterkwaliteit, inclusief de effecten op planten en dieren die in het water voorkomen.
- **Monitoring en evaluatie.** Beschrijf welke onzekerheden er zijn en hoe monitoring plaats gaat vinden. Geef aan wie beoogd beheerder van de meestromende nevengeul wordt en hoe de effecten ervan, op hoofdlijnen, worden gemonitord.

Besluitvormers en insprekers lezen vooral de samenvatting van het MER. Geef de samenvatting daarom extra aandacht, zorg dat het goed leesbaar is en dat het een goede afspiegeling is van de inhoud van het MER.

De Commissie beschrijft in de hoofdstukken hieronder in meer detail welke informatie het MER moet bevatten. De Commissie bouwt in haar advies voort op de NRD en herhaalt alleen punten uit de NRD als dat voor een goed begrip van het advies nodig is of als ze voorstelt de aanpak aan te passen.

¹ Notitie Reikwijdte en Detailniveau, Herinrichting Hiense Waard, Kragten, 19 september 2025.

Figuur 1 – Overzichtskartaal van het projectgebied. Bron: NRD

Aanleiding MER

Voor de herinrichting van de Hiense Waard wordt grond afgegraven en (deels) in het gebied hergebruikt. Een plan-MER is nodig vanwege de benodigde wijziging van het gemeentelijke omgevingsplan en de noodzaak tot het opstellen van een Passende beoordeling. Daarnaast is een project-MER nodig voor de benodigde ontgrondingsvergunning voor de delfstoffenwinning en vergravingen in het gebied. Daarom wordt een gecombineerd plan- en project-MER opgesteld, waarin de gevolgen voor de omgeving onderzocht worden.

Rol van de Commissie voor de milieueffectrapportage

De Commissie is onafhankelijk, bij wet ingesteld en adviseert over de inhoud en de kwaliteit van het MER. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. Ze schrijft geen milieueffectrapporten, dat doet de initiatiefnemer. De Gedeputeerde Staten van Gelderland besluiten over de benodigde ontgrondingsvergunning en de gemeente Neder-Betuwe over de wijziging van het omgevingsplan. De provincie treedt op als coördinerend bevoegd gezag voor de mer-procedure.

De samenstelling en de werkwijze van de werkgroep van de Commissie en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. De projectstukken die bij het advies zijn gebruikt staan op de website. Deze zijn te vinden door nummer 4003 op www.commissiemer.nl in te vullen in het zoekvak.

2 Achtergrond en besluitvorming

2.1 Achtergrond en doel

De Hiense Waard is een uiterwaard van de Waal, dicht bij het dorp Dodewaard. Het gebied is onderdeel van het Natura 2000-gebied Rijntakken. Meerdere plassen die daar liggen zijn in het verleden ontstaan door het winnen van zand en klei. Het bedrijf De Beijer is in de uiterwaard gevestigd. De Beijer is samen met het bedrijf Teunesen Zand & Grind initiatiefnemer van de herinrichting.

De NRD beschrijft twee doelen: het verbeteren van de ecologische kwaliteit in het gebied en het gebied beter aan laten sluiten op de rivierdynamiek. De Commissie adviseert om in het MER te laten zien in hoeverre de gestelde doelen met ieder van de onderzochte alternatieven worden bereikt.

2.2 Beleidskader

Paragraaf 2.4 van de NRD gaat in op het relevante beleidskader. Dit bevat al veel relevant beleid. Neem het beleidskader over in het MER en licht toe of het project kan voldoen aan de randvoorwaarden die hieruit volgen. Ga in het MER ook in op:

- maatregelen uit de *Stroomgebiedbeheerplannen Rijn, Maas, Schelde en Eems 2022 – 2027*, door Rijkswaterstaat opgesteld ter uitvoering van de Kaderrichtlijn Water;
- Besluit bodemkwaliteit.

2.3 Te nemen besluit(en)

Om dit plan te realiseren wordt een MER opgesteld. Het MER wordt betrokken bij de besluiten over de wijziging van het gemeentelijke omgevingsplan en de provinciale ontgrondingsvergunning. Er zullen ook andere besluiten genomen moeten worden voor de realisatie van het voornemen. Geef in het MER aan welke besluiten dit zijn, wie daarvoor het bevoegde gezag is en wat globaal de planning is.

3 Voorgenomen activiteit en alternatieven

3.1 Voorgenomen activiteit

Om de Hiense Waard opnieuw in te richten is een aantal activiteiten nodig. Uiteindelijk wordt Staatsbosbeheer eigenaar en beheerder van het natuurgebied. In totaal is het plangebied 280 hectare groot. De volgende activiteiten zijn onderdeel van het voornemen:

- **Ontgronden en vergraven.** In het bekade gebied (zie Figuur 1) is een delfstofwinning gepland met een oppervlakte van ongeveer 7 hectare. Het maaiveld wordt afgegraven en

er worden strangen aangelegd. Dit gebeurt in een gebied van ongeveer 55 hectare groot. Daarbij wordt klei gewonnen.

- **Opvullen van plassen.** Meerdere plassen worden ondieper gemaakt, waardoor ze geschikter worden voor vissen, vogels, dier- en plantensoorten. Voor het opvullen van de plassen wordt gebiedseigen, mogelijk (licht) verontreinigde, grond gebruikt die uit het stroomgebied van de Waal vrijkomt.
- **Aanleg van nevengeul.** Om de Waal meer ruimte te geven wordt een meestromende nevengeul aangelegd. Bestaande kribben worden daarvoor vervangen door een langsdam met oevers. Er worden zandplaten aangebracht, waar zich ooibos kan ontwikkelen.
- **Uitbreiding industrieterrein.** Het bedrijf De Beijer wil haar bedrijventerrein met 1 hectare uitbreiden. Het bedrijventerrein ligt in de Hiense Waard en de voorziene uitbreiding ligt in beschermd natuurgebied (Natura 2000).

De Commissie adviseert de voorgenomen activiteiten zo goed mogelijk in het MER te beschrijven. In de NRD wordt dit nu aan de hand van teksten gedaan. De Commissie adviseert om hierbij ook gebruik te maken van kaartmateriaal, in het bijzonder van hoogtekaarten. Laat op kaarten duidelijk zien waar gegraven wordt, waar plassen ondieper worden en waar de geplande uitbreiding van het bedrijventerrein ligt. Ga ook in op hoe (on)diep de plassen worden, hoeveel kubieke meter grond er naar schatting wordt vergraven en omschrijf globaal hoeveel daarvan het gebied in- en uitgaat.

3.2 Alternatieven en varianten

De NRD beschrijft vier alternatieven. Alle vier bevatten ze de uitbreiding van het bedrijven-terrein en het afgraven en opnieuw inrichten van het oostelijke bekaide gebied (zie figuur 1), waarvan de grond in eigendom is van Hiense Waard BV. De alternatieven verschillen alleen in het wel of niet aanleggen van de nevengeul, het ondieper maken van de plassen en het verlengen en verleggen van de Hiense Strang. Deze activiteiten kennen onzekerheden, zoals grondverwerving.

Er worden drie varianten beschreven die, onafhankelijk van de keuze voor één van de vier alternatieven, toegepast kunnen worden. De drie varianten zijn: het opwaarderen van het oostelijk deel van de Hiense Strang, het doortrekken van de strangen (watergangen) op de terreinen rond de voormalige kerncentrale en de uitbreiding van een scheepswerf en wachthaven ten westen van het gebied.

De Commissie adviseert om voor een goed effectenonderzoek in het MER de alternatieven in meer detail te beschrijven. Ga daarbij in op oppervlakten, lengtes van strangen en wandelpaden, het aantal meters waarmee plassen ondieper worden gemaakt, vrijkomende hoeveelheden grond, et cetera.

De Commissie kan zich in grote lijnen vinden in de alternatieven en varianten en geeft het volgende ter overweging mee. Het valt op dat de alternatieven voornamelijk verschillen in de mogelijkheid tot grondverwerving en de schaal van herinrichting van de Hiense Waard als natuurgebied. Er zijn ook andere relevante criteria waarmee de alternatieven en varianten kunnen worden vormgeven. Denk bijvoorbeeld aan alternatieve locaties voor uitbreiding van het bedrijventerrein, de mate waarin het onderliggende cultuurlandschap herkenbaar blijft of verschillende wijzen hoe het gebied na herinrichting beheerd kan worden.

3.3 Referentie

De NRD gaat in paragraaf 3.3 in op de referentiesituatie. De Commissie benadrukt het belang van een goede beschrijving van de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied. Beschrijf ook de te verwachten milieutoestand als gevolg van de autonome ontwikkeling, als referentie voor de te verwachten milieueffecten. Daarbij wordt onder de 'autonome ontwikkeling' verstaan: de toekomstige milieutoestand zonder dat de voorgenomen activiteit of één van de alternatieven wordt gerealiseerd. Ga bij beschrijving van deze ontwikkeling uit van te verwachten veranderingen in de huidige activiteiten in het studiegebied en van nieuwe activiteiten waar al over is besloten.

4 Onderzoek de milieugevolgen

4.1 Effectbepaling

Onderbouw de keuzes van de rekenregels/-modellen en van de gegevens waarmee de gevolgen van het plan voor de omgeving worden bepaald. Ga ook in op de onzekerheden in deze bepaling. Onderscheid daarbij onzekerheden in de kwaliteit van de gegevens (bron, ouderdom, betrouwbaarheid, e.d.) en in de gehanteerde rekenregels/-modellen (afleiding en bandbreedte van kritische parameterwaarden, modelkalibratie en dergelijke). Vertaal dit zo mogelijk in een bandbreedte voor de genoemde gevolgen en geef aan wat dit betekent voor de vergelijking van de alternatieven.

4.2 Grondwater, rivierkunde en bodem

Grondwater (kwel, wegzijging, landbouw en drinkwater)

Grondwater kan uit de grond omhoogkomen ("kwel") en de grond inzakken ("wegzijging"). De Commissie adviseert in aanvulling op het beoordelingskader uit de NRD om ook de effecten van veranderende kwel, wegzijging en grondwaterstanden op de landbouw en het drinkwater te onderzoeken.

Geef in het grondwatermodel de verandering weer van de gemiddeld hoogste grondwaterstand (GHG) en de gemiddeld laagste grondwaterstand (GLG). Beschrijf ook wat de verandering is van grondwaterstanden in diepere lagen ("stijghoogte") in de omgeving van het projectgebied. Geef daarnaast aan wat de verandering is van grondwaterstroming vanwege de ligging in reserveringsgebied voor toekomstige drinkwaterwinning Winssen-Slijk-Ewijk. Breng de risico's op aantasting van beschermende klei- of deklagen in beeld, en de eventuele gevolgen van infiltratie van rivierwater naar diepere watervoerende pakketten.

De initiatiefnemer heeft toegelicht² hoe ze gemeten grondwaterstanden en eventueel een tijdreeksanalyse met neerslag en verdamping gebruiken voor het kalibreren van het grondwatermodel. Om het effect van hoogwater op de polders te karakteriseren wordt gebruikgemaakt van een hoogwatergolf die gemiddeld eens in de 10 jaar in de Waal voor-

² Op 4 december 2025 sprak de Commissie tijdens een bezoek aan de Hiense Waard met de provincie en initiatiefnemer.

komt ("T10"). Voor zowel de huidige situatie als de plansituatie wordt met deze hoogwatergolf gerekend, zodat verschillen in beeld gebracht worden.

De Commissie adviseert om in het grondwatermodel de volgende situaties door te rekenen:

- een T10-laagwatersituatie zonder neerslag;
- de gemiddelde laagste grondwaterstand (GLG);
- de gemiddelde hoogste grondwaterstand (GHG);
- een T10-hoogwatersituatie gecombineerd met een T2-neerslagsituatie.

Beoordeel naast de effecten op kwel en wegzijging ook de mogelijke veranderingen in grondwaterstanden, stijghoogten en de gevolgen voor de afvoer van het binnendijkse oppervlaktewatersysteem. Als uit de berekeningen blijkt dat in de nabijheid van bebouwing grondwatereffecten optreden, neem dan een beoordeling op van mogelijke zetting van woningen en andere gebouwen.

Rivierkundig onderzoek

In de NRD staat dat met Rijkswaterstaat besproken wordt hoe de rivierkundige effecten beoordeeld moeten worden. De Commissie vindt dit een goed initiatief en adviseert om hiervoor in het MER een extra beoordelingscriterium toe te voegen. Zo kan, als de uiteindelijke ingrepen leiden tot een neutraal hydrologisch effect (bijvoorbeeld geen toename van bodemerrosie of piekafvoer), dit positief (+) beoordeeld worden. En als de ingrepen leiden tot een positief hydrologisch effect (door bijvoorbeeld lagere hoogwaterstanden, minder erosie), kan dit als zeer positief (++) beoordeeld worden.

Geef in het MER duidelijk aan welke toetsen uit het Rivierkundig Beoordelingskader voor ingrepen in de Grote Rivieren van Rijkswaterstaat ("RBK6") relevant zijn voor dit project, welke daarvan worden toegepast en waarom. Dit maakt inzichtelijk welke rivierkundige thema's bepalend zijn voor de beoordeling en besluitvorming. Vermeld daarnaast de ruimtelijke en temporele schaal van het rivierkundig onderzoek en geef aan welk deel van het riviertraject in de modellering wordt meegenomen.

Rivierkundige verschillen tussen alternatieven

Maak inzichtelijk op welke manier de alternatieven van elkaar verschillen in rivierkundige effecten. De keuzes om al dan niet een nevengeul aan te leggen, plassen ondieper te maken en het maaiveld in het bekade gebied aan te passen, beïnvloeden onder meer waterstanden, stromingspatronen, sedimentatie en erosie. Deze aspecten moeten per alternatief beoordeeld worden.

Water- en bodemkwaliteit

Beoordeel de tijdelijke en blijvende effecten van het ondieper maken van plassen op de waterkwaliteit, bijvoorbeeld door het vrijkomen van stoffen uit de grond die gebruikt wordt voor het ondieper maken van de plassen. Beoordeel daarbij niet alleen de stoffen die onder de Kaderrichtlijn Water vallen (zie paragraaf 4.3), maar ook stoffen uit het Besluit bodemkwaliteit. Onderzoek de mogelijke verspreiding van bestaande verontreinigingen in het grondwater vanwege de impact op toekomstige drinkwaterwinning.

Onderzoek daarnaast de bodemkwaliteit in de gebieden waar wordt ontgraven, plassen ondieper worden gemaakt of andere ingegrepen plaatsvinden. Geef in het MER aan of – en zo ja, waar – bodemonsters worden genomen en hoe deze worden geanalyseerd.

4.3 Natuur, stikstof en kaderrichtlijn water

Algemene natuurwaarden Hiense Waard

In de gebiedsvisie blijkt dat de ecologische ambitie centraal staat. Om een goede basis voor de informatie voor natuur in het MER op te nemen, zal eerst een algemeen beeld van de natuur geschetst moeten worden, inclusief de verschillende samenhangende deelgebieden. Hiervoor kan gebruikgemaakt worden van een landschapsecologische of ecohydrologische analyse van het studiegebied en eventueel de verschillende landschapstypes erin.³

Geef (per deelgebied) een algemeen beeld van de belangrijkste processen en problemen, de natuurwaarden, de verschillende leefgebieden en de aanwezige soortgroepen. Geef vervolgens aan welke kenmerkende habitattypen en soorten aanwezig zijn, en hun onderlinge relaties.⁴

Beschrijf de autonome ontwikkeling van de natuur in het gebied. Geef aan voor welke dieren en planten aanzienlijke gevolgen te verwachten zijn, wat de aard van de gevolgen is en wat deze gevolgen voor de populaties betekenen. Beschrijf mitigerende en/of compenserende maatregelen die eventuele aantasting kunnen beperken of voorkomen.

Uit de NRD wordt onvoldoende duidelijk hoe de fysische randvoorwaarden sturend zijn voor de gewenste natuurtypen. De Commissie adviseert daarom in het MER de fysische condities, zoals overstromingskans, grondwaterstanden en waterkwaliteit, te koppelen aan de kans dat de beoogde natuur ontwikkelt.

Natura 2000 en Gelders Natuur Netwerk

Geef voor Natura 2000-gebieden:

- de instandhoudingsdoelstellingen voor de verschillende soorten en habitattypen en geef aan of sprake is van een behoud- of verbeterdoelstellingen;
- de actuele en verwachte oppervlakte en kwaliteit van habitattypen en leefgebieden;
- de actuele en verwachte populatieomvang aan de hand van meerjarige trends.

Onderzoek of er gevolgen voor de Natura 2000-gebieden zijn ten opzichte van de referentiesituatie. Soms kan op grond van objectieve gegevens niet worden uitgesloten dat het voornemen, afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten, significante gevolgen heeft voor Natura 2000-gebieden. Dan moet een Passende beoordeling opgesteld worden, waarbij rekening wordt gehouden met de doelen van dat gebied.

Beschrijf voor de gebieden uit het Gelders Natuur Netwerk in en rond het plangebied de wezenlijke kenmerken en waarden. Onderzoek welke gevolgen het initiatief op deze actuele en potentiële kenmerken en waarden heeft. Houd daarbij rekening met externe werking. Voor dit natuurnetwerk geldt provinciaal beleid; geef aan of het voornemen hierin past.

³ Een landschapsecologische systeemanalyse (LESA) kan worden gebruikt om de analyse uit te voeren. Voor watersystemen kan een aquatisch ecologische systeemanalyse worden toegepast. Bij deze analyses worden mogelijke drukfactoren op de natuur bepaald, zoals stikstof, water, bodem en klimaatverandering. Deze thema's zijn met elkaar verbonden en hebben invloed op elkaar. Door middel van een systeemanalyse kan de huidige toestand van het systeem worden vastgesteld, evenals de belangrijkste drukfactoren en bepalende (gebieds)processen. Verdere analyse kan leiden tot een beter begrip van de omvang en belangrijkheid van deze factoren, waarmee de huidige toestand van het systeem kan worden verklaard.

⁴ Benut hiervoor de (eventueel) beschikbare informatie uit bijvoorbeeld de natuurdoelanalyses Natura 2000 en/of de gebiedsprogramma's.

Verzuring en vermeting in beschermde gebieden

Stikstofdepositie is een belangrijke oorzaak van de achteruitgang van de biodiversiteit in Nederland. Het voornemen en de alternatieven kunnen een toename van stikstofdepositie op al overbelaste Natura 2000-gebieden en NNN-gebieden veroorzaken. Dit kan leiden tot (verdere) aantasting van deze gebieden.

Beschrijf in het MER de gevolgen van de vermetende en verzurende deposities in de Natura 2000-gebieden en GNN-gebieden. Beschrijf voor deze gebieden de achtergronddeposities van stikstof en potentieel-zuur, de voor vermeting- en verzuringgevoelige habitattypen en leefgebieden en de kritische depositiewaarden. Verricht voor deze habitattypen en leefgebieden stikstofdepositieberekeningen met AERIUS en presenteer:

- de bijdragen van het voornemen en de alternatieven aan de stikstofdepositie;
- de totale stikstofdepositie inclusief de gevolgen van het voornemen en de alternatieven, en de cumulatie met andere plannen en projecten;
- de mogelijke (verdere) overschrijdingen van de kritische depositiewaarden.

Onderzoek de stikstofdepositie niet alleen voor de realisatiefase, maar ook voor de aanlegfase. Bepaal dan of, in cumulatie met andere activiteiten, aantasting van natuurgebieden kan optreden als gevolg van het voornemen.

Onderzoek in de Passende beoordeling of de zekerheid kan worden verkregen dat het plan/project, in cumulatie met andere activiteiten, de natuurlijke kenmerken van de Natura 2000-gebieden niet aantast. In de Passende beoordeling mogen bij deze beoordeling mitigerende maatregelen worden meegenomen. Het voornemen en de alternatieven moeten uitvoerbaar zijn binnen de kaders van de natuurwetgeving. Beschrijf daarom in ieder geval één alternatief waarbij aantasting van natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden wordt voorkomen.

Kaderrichtlijn water

Het project is in belangrijke mate gericht op het verbeteren van de abiotische randvoorwaarden voor de natuur. Daarom adviseert de Commissie om de milieueffecten ook op abiotische aspecten te beoordelen, zoals waterdieptes, stroomsnelheden, chemische samenstelling van de gronden, grondwaterstanden, zuurgraad, aanwezigheid van licht en schaduw, enz.

De Hiense Waard valt in het KRW-waterlichaam Bovenrijn-Waal, waaronder ook wateren in de uiterwaarden vallen. Voor dit waterlichaam gelden normen voor verontreinigende stoffen en algemeen voorkomende stoffen, zoals zuurstof en nutriënten. Daarnaast gelden er doelen voor drie biologische groepen: waterplanten, kleine waterdieren ("macrofauna") en vissen. Bij de biologische doelen gaat het om de soortensamenstelling, waarbij soorten met zowel een positieve als negatieve indicatie een rol spelen. Het gaat dus niet alleen om gewenste soorten maar ook om ongewenste soorten, die niet in te hoge aantallen aanwezig mogen zijn.

De Commissie adviseert om in het MER de hierboven genoemde effecten te onderzoeken. Maak daarbij onderscheid tussen de verschillende watertypen, bijvoorbeeld de meestromende nevengeul, de geïsoleerde plassen en de half-open strangen.

4.4 Landschap en cultureel erfgoed

In de NRD staat dat de effecten op landschappelijke en cultuurhistorische waarden beoordeeld worden. Uit de NRD blijkt dat hierbij de nadruk wordt gelegd op het gebied tussen de kerken van Dodewaard en Hien (het zogeheten “ensemble dijkzone Dodewaard en Hien”).

De Commissie benadrukt dat het rivierengebied al enige decennia verandert naar een meer natuurlijke inrichting van de uiterwaarden. Daarom adviseert de Commissie om naast de mate van aantasting van de huidige kwaliteiten van het landschap ook te beoordelen hoe het initiatief past in het onder invloed van andere natuurontwikkelingsprojecten veranderende rivierenlandschap. Een belangrijk aandachtspunt daarbij kan zijn in welke mate de voorgestelde ingrepen eventueel nog verwijzen naar het onderliggende cultuurlandschap.

Daarnaast beveelt de Commissie aan om in de beoordeling van de aspecten landschap en cultuurhistorie niet alleen te kijken naar het ensemble dijkzone Dodewaard en Hien. Kijk ook naar andere bepalende gezichten op de Hiense Waard, bijvoorbeeld vanaf de zuidelijke Waaloever. Houd daarbij rekening met het feit dat het rivierenlandschap door de meeste bewoners en bezoekers vooral vanaf de dijk wordt beleefd en dat daarbij het uitzicht vanaf de dijk op de rivier hoog wordt gewaardeerd. De Commissie verwacht dat het voornemen hiermee niet alleen tot negatieve, maar mogelijk juist tot overwegend positieve effecten op landschap en cultuurhistorie leidt.

5 Overige onderwerpen

5.1 Vergelijking van alternatieven

De milieueffecten van de alternatieven moeten onderling én met de referentiesituatie worden vergeleken. Doel van de vergelijking is laten zien in hoeverre de alternatieven andere effecten veroorzaken. Vergelijk bij voorkeur op grond van kwantitatieve informatie en betrek daarbij de doelstellingen en de grens- en streefwaarden van het milieubeleid.

Geef daarnaast voor ieder van de alternatieven aan in welke mate de gestelde doelen kunnen worden gerealiseerd. Gebruik ook hiervoor eenduidige en, zo veel als mogelijk, kwantificeerbare toetsingscriteria.

5.2 Leemten in milieu-informatie

Laat zien over welke milieuaspecten er onvoldoende informatie is door gebrek aan gegevens. Spits dit toe op milieuaspecten die in verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen, zodat de consequenties van het tekort beoordeeld kunnen worden. Geef ook aan of dat wat ontbreekt op korte termijn kan worden ingevuld.

5.3 Onzekerheden, monitoring en evaluatie

Het MER moet de milieuaspecten benoemen waarvoor effectschattingen onzeker zijn of waarover onvoldoende gegevens beschikbaar zijn. Spits de bespreking toe op milieuaspecten die in de verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen, zodat de consequenties van het tekort kunnen worden beoordeeld. Geef ook aan of en hoe belangrijke, ontbrekende informatie op korte termijn kan worden ingevuld.

De Commissie adviseert om in dit kader aan te geven wie beoogd beheerder van de meestromende nevengeul wordt en hoe de effecten ervan, op hoofdlijnen, worden gemonitord.

5.4 Vorm en presentatie

De vergelijking van de alternatieven verdient bijzondere aandacht. Presenteer de vergelijking bij voorkeur met behulp van tabellen, figuren en kaarten. Zorg voor:

- een zo beknopt mogelijk MER, onder andere door achtergrondgegevens niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst;
- recent, goed leesbaar kaartmateriaal, met duidelijke legenda.

5.5 Samenvatting van het MER

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en heeft daarom extra aandacht nodig. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de voorgenomen activiteit en de alternatieven daarvoor;
- de belangrijkste effecten voor het milieu bij het uitvoeren van het voornemen en de alternatieven, de onzekerheden en leemten in kennis die daarbij aan de orde zijn;
- de vergelijking van de alternatieven en de argumenten voor de selectie van het voorkeursalternatief.

BIJLAGE 1: Projectgegevens

Advies van de Commissie over het op te stellen MER

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep geeft aan welke onderwerpen naar zijn mening moeten worden behandeld in het MER en met welke diepgang. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de werkgroep het gebied bezocht waar milieugevolgen kunnen optreden. Meer informatie over de [Commissie](#) en over haar [werkwijze](#) vindt u op onze website.

Samenstelling van de werkgroep

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

Wouter Berendsen MSc (secretaris)

Jasper Hugtenburg MSc MLA

ir. Joris Schaap

drs. Liesbeth van Tongeren (voorzitter)

Reinder Torenbeek

Besluiten waarvoor dit milieueffectrapport wordt opgesteld

Ontgrondingsvergunning en wijziging omgevingsplan.

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?

Voor projecten die grote milieugevolgen kunnen hebben, kan in Nederland een milieueffectrapport (MER) vereist zijn. Uit [Bijlage V van het Omgevingsbesluit](#) onder de Omgevingswet volgt om welke projecten het gaat. In dit geval gaat het in ieder geval om het winnen van zand en klei (delfstoffenwinning): categorie B1. Een MER is ook nodig omdat effecten op Natura 2000-gebieden optreden die in een Passende beoordeling moeten worden beschreven. Daarom wordt een gecombineerd plan-/project-MER opgesteld.

Bevoegd gezag besluiten

Gedeputeerde Staten van Gelderland (ontgrondingsvergunning) en gemeente Neder-Betuwe (omgevingsplanwijziging).

Initiatiefnemer besluiten

Hiense Waard B.V.

Bevoegd gezag mer-procedure

Provincie Gelderland.

Heeft de Commissie ook zienswijzen en adviezen bij haar advies betrokken?

De Commissie heeft alle zienswijzen en adviezen gelezen die het bevoegd gezag tot en met 10-12-2025 heeft toegestuurd. Ze heeft ze in haar advies verwerkt, voor zover relevant voor het MER.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft gebruikt?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer [4003](#) in te vullen in het zoekvak.

Commissie voor de milieueffectrapportage
A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

t 030-2347666
e info@commissiemer.nl
w commissiemer.nl